

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 58/2012-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. mája 2012 zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Milana Ľalíka a Petra Brňáka v konaní o sťažnosti Ing. J. R., H., zastúpeného advokátom JUDr. M. L., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 45/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2005) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. R. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 18 C 45/2010 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Humenné prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 45/2010 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. R. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Humenné povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. J. R. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Humenné povinný vyplatiť mu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. L. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2011 doručená sťažnosť Ing. J. R. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 45/2010.

2. Sťažovateľ uviedol, že bol v procesnom postavení žalovaného účastníkom konania o zaplatenie sumy 2 790,75 € (84 074 Sk) s príslušenstvom, ktoré bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 18 C 48/2005. Túto sumu si voči nemu uplatňoval žalobca z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh. Žalobca zobrať podaním z 20. novembra 2009 návrh späť v časti o zaplatenie sumy 764,06 €. Okresný súd preto uznesením sp. zn. 18 C 48/2005 z 11. januára 2010 konanie v tejto časti zastavil s tým, že zvyšnú časť návrhu vylúčil

na samostatné konanie pod sp. zn. 18 C 45/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“). Aj keď napadnuté konanie na okresnom súde trvalo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu ani nie dva roky, právna neistota sťažovateľa trvá už od roku 2005, pretože okresný súd odvtedy stále nerozhodol o celom proti sťažovateľovi uplatnenom nároku. Predmetom konania proti sťažovateľovi je aj naďalej suma vyše 2 000 €. Sťažovateľ sa snažil domôcť ochrany svojich práv podaním sťažnosti z 11. novembra 2008 predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2005, avšak neúspešne. Podľa sťažovateľa konanie trvá neprimerane dlho, pretože od podania návrhu v roku 2005 sa ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu v celej veci meritórne stále nerozhodlo, čo je podľa neho nepochybným porušením jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti takýmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa Ing. J. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/45/2010 porušené bolo.

Okresnému súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/45/2010 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi Ing. J. R. primerané finančné zadostučinenie v sume 5.000,- Eur (slovom päťtisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Humenné povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Humenné je povinný uhradiť Ing. J. R. trovy konania v sume 261,82 Eur (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. M. L., advokáta, K. “

4. Na základe žiadosti ústavného súdu predsedníčka okresného súdu v písomnom podaní z 1. marca 2012 uviedla, že v danej veci dĺžka konania je úmerná výsledkom dosiaľ

vykonaného dokazovania, správania účastníkov konania a predmetu konania, ktorý si žiada aj znalecké dokazovanie.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na náhradu škody spôsobenej zamestnávateľovi zamestnancom, teda po právnej stránke ide o štandardnú pracovno-právnu vec patriacu do agendy všeobecného súdnictva. K prerokovaniu veci bolo nariadených veľa pojednávaní (20), z ktorých ale bolo aj veľa odročených (18) na žiadosť účastníkov konania vrátane sťažovateľa.

12. Preto pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd dospel k záveru, že aj on prispel k celkovej dĺžke súdneho konania tým, že žiadal o odročenie pojednávania z rôznych, teda aj nepodstatných dôvodov.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovateľ v sťažnosti nekonkretizoval obdobia, počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, ale poukázal na celkovú dĺžku konania v trvaní vyše 6 rokov bez vydania meritórneho rozhodnutia.

14. Ústavný súd zobral do úvahy, že okresný súd v odpovedi na sťažnosti nepriznal priet'ahy v konaní. Obranu okresného súdu spočívajúcu v častých žiadostiach účastníkov o odročenie pojednávania ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (veľký počet odročených pojednávaní na žiadosť účastníkov konania) nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za dlhé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

15. Ústavný súd z hľadiska priet'ahov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Okresný súd v tomto ohľade nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu predovšetkým Občianskym súdnym poriadkom. Konanie na okresnom súde je poznačené ako celok neefektívnosťou a nesústredenosťou, ktoré nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa.

16. Ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 45/2010 už len z dôvodu celkového trvania tohto konania (viac ako 6 rokov) došlo u sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

18. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľa ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

19. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 45/2010 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval ale vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava. Preto dospel k záveru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, ktoré zdôvodnil tak, že nemá reálnu možnosť právnymi prostriedkami a v primeranej lehote dosiahnuť ochranu svojho práva.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti

aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, zohľadniac tiež charakter sporu a správanie sťažovateľa ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nepredstavuje realizáciu práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadost'učinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu, alebo za ušlý zisk. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

22. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

23. Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaných porušení práv úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti na ústavný súd. Sťažovateľ v petite sťažnosti požiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v sume 261,82 €. Vyčíslená náhrada trov právneho zastúpenia sťažovateľa je nižšia, aká by mu prislúchala za vykonané úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), avšak ústavný súd mu priznal náhradu trov v požadovanej výške 261,82 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

24. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

25. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2012